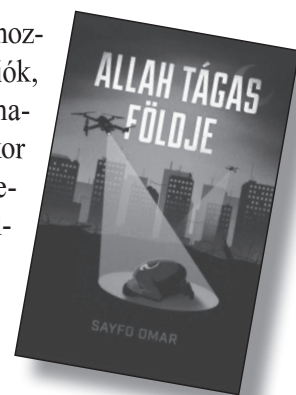

Tágas, Sayfo Omar:
nyugtalanító *Allah tágas földje,*
föld Kárpát-medencei Tehetség-
 gondozó Nonprofit Kft, 2017.

Sayfo Omar könyve – saját bevallása szerint egy lehetséges további regényciklus első darabja – figyelemre méltó olvasmány, nemcsak témáját tekintve, hanem aktuálpolitikai időszerűsége miatt is. Mondhatni, jelen korunk legfontosabb kérdéseivel foglalkozik: a migráció következményeivel. Szereplőit belülről ábrázolja egy olyan sajátos térből, ahonnan az átlagos európai embernek nincs lehetősége rálátni a történelem alakulására. Az apai ágon szíriai származású szerző kitűnő érzékkel kezeli ezt az egyszerű rendkívül kényes és húsbavágó problematikát, amely, úgy tűnik, a nyugati világ teljes lakosságára kihatással van. Allah tágas földje azonban elsősorban mégis fikció, bár erősen dokumentarista jellegű könyv – több értékelés és interjú disztópiának, azaz negatív utópiának nevezi. Jászberényi Sándor fülszövegének végső megállapítása szerint: „Isten irtalmazzon Európa lelkének, ha mindenben igaza lesz!” – kellően nyomatékosítja, hogy olyan művel állunk szemben, amelyet nem vehetünk pusztán regényírói játszadozásnak. Sayfo Omar felkészült háttérismerekkel ábrázolja a sokadik generációs bevándorlók világát a valóságban nem létező, de az átlagos nyugati európai milióban könnyen beazonosítható helyszínek révén. Biztos kézzel, olvasmányos stílusban mutatja be a zónalakók sorsát, egyeseknél a radikalizálódó eszmék alakulásait, azt a vágyálmokkal és frusztrációkkal teli légkört, amelyekkel az itt lakóknak együtt kell élniük. Számos ponton ismerős helyzetek tűnnek elénk, mégis teljesen új látószögekből sikerül rátekintenünk a háborúk miatt vagy gazdasági okokból Európába költöző közel-keleti családok mindennapjaira. A regénybeli narrátor, Naszím, egyes szám első személyben meséli el a történeteket, egymáshoz lazán kapcsolódó fejezetekben. A cselekmény néha éveket ugrik előre, máskor az elbeszélő hosszú, váratlan visszaemlékezésekkel tarkítja mondanivalóit, amelyek stilisztikai értelemben nem mindig hasznos megoldások. Azonban felfoghatjuk Naszím narrációt egyfajta „gyorsregénystílusnak” is, ahol mégsem az események és a karakterek kidolgozottsága számít, inkább a cselekmények filmszerű porgetése az elsőd-

leges, a felvillanó élethelyzetek, a hozzájuk fűzött monologizáló reflexiók, amelyek révén közel érezzük magunkhoz a főszereplőt, még akkor is, ha éppen kevésbé fontos történetekről vagy magánjellegű eszmélkedéseiről tudósít.

Az *Allah tágas földje* címében egy Korán-idézetre utal. „Ez a részlet arról szól, mikor egy embernek a tettei az ítélet napján mérlegre kerülnek, és ő azzal védekezik: nem tudta teljesíteni az isteni parancsokat, mert a földön muszlimként el volt nyomva, nem tudott kiteljesedni. Az angyal visszakérdez: igen, de nem volt-e Allah földje elég tágas, hogy elvándorolj, és mégis teljesítsd Isten parancsát?” Sayfo Omar szerint ez a gondolat az Európába bevándorolt muszlim kisebbségek köztudatában egészen az 80-as évekig jelen volt. Életüket a vallási iránymutatások határozták meg, és úgy vélték, ha ezt valaki nem képes megtenni, akkor menjen haza Európából! Napjainkra azonban az újabb, már itt született generációk ettől teljesen eltérő viselkedésmódok alapján élnek. Többek között ez okozza saját identitásválságukat, valamint a nyugati társadalommal szemben kialakuló feszültségeiket is. A bevándorolt közösségek szokásainak, életvitelének és konfliktushelyzeteinek sokrétű ábrázolása hangsúlyos szerepet kap a műben: hogy még közelebb hozza ezt a világot, a szerző számos eredeti kifejezést használ a narráció során és a párbeszédekben – ezért egy hasznos arab–magyar szójegyzéket is mellékel a könyvéhez. Különös, vad környezetbe csöppenünk, meghasonlott lelkületű emberek közé, akik két kultúra határvidékén élnek. A hideg nyugati jólét ezüstkerítései kizárják a zónába kényszerülteket, akiket a közösségtörzsi lojalitás, az erőszak és az egymásra utaltság tart úgy-ahogy össze. Az ifjúkori bandázások leírásait érdekesen ellenpontozzák a közel-keleti hierarchikus családi viszonyulásokról szóló értekezések, az európaiaktól meglehetősen eltérő gondolkozásmód bemutatása, a modern kor és szülőföldről hozott hagyományok közötti feloldhatatlan ellentétek. A sokadik generációs szereplők azonban látszólag akadály nélkül megoldják ezeket a problémákat, egyszerre lehet életük része a fű, az alkohol, a techno-partyk, a kurvázások, a maguk közötti vérre menő tekintélyvűség, háttérben a mecsetek és a szalafista Korán-magyarázók világával, akik az általuk sajátosan

interpretált iszlám szellemében ítéleteket hoznak az egymással rivalizáló bandák tagjai felett. Mert itt, a zónában kemény élet folyik, hasonlatosan az 1995-ös francia *A Gyűlölet*, vagy a napjainkban játszódó *Gomorra* című hiperrealista olasz maffia-filmsorozat helyszíneire. A főszereplők általában mind valamilyen csoportosuláshoz tartozó bandatagok, késekkel felfegyverzett, utcákon, metrókon balhézó, többnyire alkalmi munkából vagy segélyekből élő, boksztermekbe járó fiatalemberek, akik már születésük okán is végképp és reménytelenül nyugatiak, miközben az európai világ mégsem fogadja be őket. A kölcsönös idegenkedést palástoló, nyugatiakra kényszerített tolerancia kevés a boldoguláshoz. A szülői, rokoni származásbeli háttér teszi őket egyedül „mássá”, és nem a vallás, mivel az iszlámnak a bevándorolt többség életében, bizonyos formáságokon kívül, egyre kevesebb szerepe van. Maga Naszím is bevallja, hogy nem igazán tud mit kezdeni Allah fogalmával, és mecsetbe is csak életében egy-két alkalommal jut el. Hogy nem csak a fiatal nemzedékekre jellemző már ez a közömbös viszony, bizonyítja Naszím apja, akiről az elbeszélő ezt írja: „Hosszú napok után előfordult, hogy whiskyívás közben hallgatta CD-ről a Koránt, valami egyiptomi recitátor előadásában. Azt mondta, így jobban üt.” Naszím és társainak életét az iszlám csak egy háttérben jelen levő fegyelmző hatalom szintjén befolyásolja, bár éppen az erős rokoni kötelékek révén bizonyos szociális és viselkedésbeli kontrollt képes számukra nyújtani. A Korán értelmezése, és vele együtt a közösségeken belüli bírói szerep a szalafista, dzsihádisták hitmagyarázók fennhatósága alá tartozik, akikkel a szereplők valójában alig érintkeznek. Krízishelyzetekben mégis igénybe kell venni a segítségüket, hiszen ők működtetik – az ingyenkonyháktól kezdve a bajbajutottaknak nyújtandó jogi segítségekig – a zónalakók háttérvédelmét. „Nekik hála, sokan úszták meg a börtönt, akit pedig nem tudtak kint tartani, azoknak bent biztosítottak védelmet.” Természetesen az őslakos társadalom nem tud különbséget tenni a bevándorolt közösségek eszmei hovatarozása között, csak a hírekben látott extrém konfliktushelyzetek alapján tájékozódik. Ebből adódik a könyvben egyre inkább

kicsúcsosodó feszültségek nyomán a lényegi kérdés: hogyan képes a politika drámai módszerekkel végképp megoldani a migráció problémáját? Pedig Naszím mindent megtesz a beilleszkedés érdekében, bár hosszas halogatások után, de munkát vállal egy multicegnél: „A vasalt ing V-nyakú pulóverrel párosítva mocskos zónalakóból tisztességes polgárrá változtatott. Egy minden gyanún felül álló adófizetővé, aki hasznos tagja a társadalomnak. Ez volt az a pillanat, amikor eldöntöttem: végleg magam mögött hagyom a külvárosi stílust, és a szabadidőmben is így fogok öltözködni.” Megpróbál idomulni a „másik oldal” elvárásaihoz, de hiába született nyugaton, az átváltozás nem lehet sikeres. Amikor a saját köreiből származó titkos szerelme feleségül akar menni egy idegenhez, egy fehér, gazdag és jóképű európaihoz, a narrátor nagyon is közel-keleti módon gondolkodik: „a házasságból már nincs visszaút, mert az komoly dolog.” Ebből a szempontból már szinte egy fordított integráció zajlik, elővetítve egy lehetséges jövőképet: a fehér fiú kimondja a szahádát, a hűségesküt, hogy a lány szülei is elfogadják a házasságot. A könyv befejező része már valódi disztópia, atomerőmű elleni merénylettel, mozgósításokkal, ahol a cselekmények már a politikai erővonalak szintjein zajlanak. Nem tudhatjuk meg, kik állnak a robbantások mögött, információ háború van, mindenki okostelefonokon tájékozódik, közszereplők, szónokok nyilatkoznak, vádolnak, eljön a végső káosz és zűrzavar. Szathmári Sándor *Kazohinia* című regényének behinjeit látjuk magunk előtt a különféle pártok és csoportok alakulataiban: Globál Intifáda, Szunna Bajnokai, Páneurópai Szövetség, Európai Felszabadítási Front, Új Hazafias Paktum, Új templomosok... Mindez döbbenetesen lélektelen, akkor is, ha remélhetjük, „hogy Isten mégis irgalmaz Európa lelkének!” Hiszen létezik megoldás, bár az, úgy tűnik, nem az előregező, őslakos európai szavazópolgárok választásain múlik. Sayfo Omar művének erénye, hogy emberi közelségbe hozza a zónalakók életének világát, racionálisan végigvezeti a lehetséges alternatívákat, benne egy pesszimista végkifejlettel. Kitűnő és nyugtalanító könyv.

Boldogh Dezső